

9 sèries amb esperit crític per combatre la calor

De les polèmiques 'Years and years' i 'Chernobyl' a la feminista 'Delhi crime' passant per la denúncia del racisme que fa 'When they see us'

Toni de la Torre

El crític de sèries Toni de la Torre ha preparat una acurada selecció de sèries amb contingut social per als lectors de CRÍTIC. Es tracta de sèries estrenades durant l'últim any que destaquen perquè fan reflexionar sobre el món actual, tracten de temàtiques incòmodes o posen en el focus la denúncia social.

1. 'Years and years'

El missatge és clar: ens hem de fer responsables del món en què vivim. Perquè tot el que hi passa i tot el que hi passarà és cosa nostra. Per demostrar-ho, *Years and years* se situa al nostre present, el 2019, i té com a protagonista una família que podria ser la nostra i que va fent salts cap al futur. En cada episodi recorrem uns quants anys cap endavant mentre es formulen hipòtesis de com canviarà el món. A poc a poc passem d'un món recognoscible a un escenari de malson que, com passa amb [Black mirror](#) (sèrie amb la qual comparteix un actor, Rory Kinnear, que recordareu pel fet de ser el primer ministre del porc), ens interpel·la perquè, en comptes de remugar de les xarxes socials, suggereix que fem alguna cosa per no arribar-hi. Començant per **fer nostres les injustícies dels altres i per prendre decisions responsables en el nostre consum** (no comprar samarretes massa barates, no utilitzar serveis que exploten treballadors, etc.).

Així, el guionista Russell T. Davies crea una distòpia terrorífica molt contemporània, que parla de temes que estem vivint en el present, explorant qüestions com la situació dels refugiats, la crisi bancària o l'armament nuclear. La idea és que, **si no fem alguna cosa, allò que en algun moment sembla impossible pot esdevenir possible** i allò que és possible pot acabar sent probable. Una tesi que reafirma a través del personatge que interpreta Emma Thompson, la líder populista d'un partit que inicialment és un personatge esperpèntic i després comença a guanyar vots. Meitat ciència-ficció, meitat drama familiar colpidor (amb algun final d'episodi que et deixa un nus a la gola), *Years and years* ha estat una revelació seriòfila recent, imprescindible si us interessen les sèries amb esperit crític. Disponible a l'HBO.

2. 'Chernobyl'

"Quin és el cost de les mentides?" Amb aquesta pregunta arrenca *Chernobyl*, la minisèrie de l'HBO que ja s'ha convertit en un dels noms propis del 2019. En aquesta pregunta rau una de les claus de l'èxit d'aquesta ficció històrica que pren la situació de l'accident a la central nuclear del 1986 i les seves conseqüències per extreure'n un tema que va molt més enllà d'aquest cas concret, **com és la mentida institucional i què succeeix quan aquesta esdevé sistemàtica**. Un tema lamentablement vigent que clarament ha tocat la fibra de molts espectadors. Així, *Chernobyl* no és

només una esfereïdora recreació de l'accident a la central nuclear que destaca per una atmosfera angoixant que et fa sentir com si fossis allà i pel fet de ser el resultat d'un procés de documentació molt profund (el creador de la sèrie, Craig Mazin, va fer una llista a les xarxes socials amb la bibliografia i filmografia que ha fet servir per a la sèrie, en un gest inusual).

Tampoc és només un homenatge a les persones (bombers, voluntaris, etc.) que van lluitar per minimitzar el desastre i que encara avui en pateixen les conseqüències, tal com consta als testimonis que es poden llegir al llibre '[La pregària per Txernòbil](#)', de Svetlana Aleksíevitx (editat per Raig Verd), una de les fonts principals de la minisèrie. És sobretot una denúncia de la gestió del desastre i per extensió de **l'opacitat dels governs que operen d'esquena als ciutadans**. Que tapen, que menteixen, que falsegen. *Chernobyl* ha obtingut l'aplaudiment general de la crítica i del públic; però, com passa sovint amb ficcions sobre fets recents, també hi ha hagut opinions contràries a la minisèrie. En aquest sentit, recomano escoltar el '[podcast](#)' que n'ha fet el creador, en què distingeix els fets de la ficció, i també escoltar entrevistes a persones que van viure els fets i que han dit que veure la minisèrie és com tornar al passat. La teniu a l'HBO.

3. 'Black earth rising'

La memòria històrica és el tema central d'aquesta minisèrie sobre el genocidi de Ruanda que explica la història d'una supervivent: una nena que va ser rescatada i posteriorment va créixer a Londres. Ara amb 28 anys té en aquell passat un buit que té la necessitat d'explorar. Quan detenen i extraditen un general ruandès que fou clau per aturar el genocidi i que serà jutjat pel Tribunal Internacional de Justícia de l'Haia, s'adona que necessita saber-ho tot. El seu viatge a Ruanda és el vehicle que fa servir el guionista britànic Hugo Blick per construir **un relat sobre la necessitat de recordar el que va passar**, sense fer trampes amb el record, i sobre la importància de la memòria històrica, tant a escala individual com col·lectiva, per alliberar-se del passat.

La sèrie tracta del tema amb una gran sensibilitat, prenent la decisió encertada de fer servir l'animació per a totes les escenes que tenen a veure amb el genocidi, captant el record que en té la protagonista, interpretada per una Michaela Coel que és el punt dèbil de la minisèrie amb una interpretació massa exagerada. *Black earth rising* és **crítica parlant del paper de la comunitat internacional i punyent retratant la pulsio per desenterrar la veritat**. Ens ha donat algunes de les imatges més impactants d'aquesta temporada. No perquè siguin gràfiques, sinó per la seva càrrega simbòlica i emocional. Hi ha un grapat d'escenes que no s'obliden i t'acompanyen setmanes després del visionament. La teniu disponible a Netflix.

4. 'When they see us'

No és que sigui indignant la història que explica. És que fa una ràbia que no us la traureu del damunt durant dies. Però això és el que busca justament la creadora, Ava DuVernay, coneguda sobretot per haver estat la primera directora afroamericana nominada als Oscar. **Busca que t'enfadis amb el sistema que va permetre la història real d'aquests cinc adolescents afroamericans i llatins** que l'any 1989 van ser acusats de violar una dona a Central Park. Des del principi, quan són detinguts, es fa evident que no estan sent tractats ni jutjats com a individus, sinó com a membres d'un col·lectiu sobre el qual les autoritats que els envolten, incloent-hi la fiscal Linda Fairstein, interpretada per Felicity Huffman, tenen una idea molt exacta.

Un col·lectiu que és culpable per definició, acostumat a sentir-se vulnerable davant de la policia, que acota el cap perquè està acostumat al racisme endèmic de les institucions policials. I **això és el que**

denuncia, sobretot, la minisèrie *When they see us*: el sistema que permet que això es perpetui. Que dels pares passi als fills. I que aquests, davant d'uns agents disposats a doblegar la veritat tant com faci falta perquè encaixi amb el seu relat, acabin sent atrapats en una trampa dissenyada per fer-los culpables. El talent dels actors joves que encapçalen el repartiment i sobretot la capacitat del guió per fer que l'espectador es revolti són clau en aquesta minisèrie, que ha aconseguit tenir un gran ressò públic als Estats Units. Es troba a Netflix.

5. 'Delhi crime'

Ha estat la sèrie feminista de l'any (amb el permís de [The handmaid's tale](#)). Però aviso: no és apta per a persones sensibles. I és que el cas real que explica és molt escabros: la història d'una dona que va ser violada en grup per sis homes que van arribar a introduir-li una barra de ferro que li va provocar lesions internes molt greus i que va acabar morint. Això va passar el 2012 a Nova Delhi, i va commocionar l'Índia per la seva gravetat, fent que milers de persones sortissin al carrer reclamant justícia per a la víctima. La sèrie està interessada específicament en **com aquest cas va esdevenir un símbol per al feminisme a l'Índia** per intentar posar fi a la negació de les violacions i a la culpabilització sistemàtica de la víctima.

Veient la sèrie, és impossible que no et ressonin al cap casos recents similars que hem viscut a prop. Encara que la sèrie estigui ambientada en un país molt lluny d'aquí, el problema és el mateix. A través de la detectiva que investiga el cas, *Delhi crime* identifica tots els problemes institucionals i culturals que van envoltar el cas, **posant especial èmfasi en l'origen del masclisme i el sadisme dels violadors**, en l'apatia d'alguns agents de policia i en les decisions d'uns polítics que només es preocupen quan comencen les protestes. La teniu a Netflix.

6. 'The loudest voice'

Si us interessen la política i el periodisme i la relació entre tots dos poders, aquí tenim una minisèrie fascinant que firma Tom McCarthy, director i guionista de *Spotlight* i que té **al capdavant un Russell Crowe irrecognoscible en el paper de l'infame Roger Ailes**. Que qui és Roger Ailes? Doncs va ser el director del canal Fox News del 1996 al 2016, sent una figura molt influent en l'entorn del Partit Republicà. Va arribar a la televisió després d'haver estat assessor de Ronald Reagan i de George H. W. Bush, i va modelar el canal en funció dels interessos dels republicans, considerant la informació com una batalla entre el seu bàndol i el contrari. De fet, se'l considera un individu clau en l'èxit de la campanya del president Donald Trump.

D'aquí ve l'interès pel personatge de la minisèrie, que fa servir com a matèria base el llibre que va escriure Gabriel Sherman ('[The loudest voice in the room](#)'), també guionista i productor executiu de la ficció. **El sensacionalisme, l'exageració, l'alarmisme, la indignació i les falsedats formen part de l'estratègia politicoperiodística de Roger Ailes**, que va potenciar un personatge detestable. Així, *The loud voice* s'articula televisivament com el pol oposat de [The newsroom](#). Mentre que Aaron Sorkin inspirava amb un ideal, Tom McCarthy denuncia amb un retrat d'un individu que només va acabar desvinculat de Fox News quan es van fer públics els casos d'assetjament sexual en els quals estava implicat, que és un altre dels temes centrals de la minisèrie. Acompanyant Russell Crowe en el repartiment, trobem altres noms coneguts com Naomi Watts o Josh Charles ([Sports night](#), [The good wife](#)). La teniu a Movistar.

7. 'The good fight'

No hi ha cap sèrie que critiqui més obertament Donald Trump que *The good fight*, que en la tercera temporada s'ha convertit pràcticament en una columna d'opinió, deixant de banda les trames personals de les protagonistes per centrar-se a abordar temes específics, com els contractes NDA (amb els quals s'amaguen casos d'abusos sexuals), les *fake news* escampades de manera interessada o l'exèrcit de *trolls* anònims que operen a sou de governs còmplices. Per fer-ho, combinen les trames de la sèrie amb fragments instructius fets amb animació on es resumeixen les idees bàsiques que els guionistes tenen sobre el tema.

En els seus millors moments, aquests fragments tenen una funció pedagògica. En els seus pitjors moments, semblen lliçons condescendents. De fet, el risc principal de la tercera temporada és sermonejar l'audiència en comptes d'entretenir-la. Quan troba l'equilibri entre l'assaig i la ficció, *The good fight* pot ser una sèrie molt divertida i intel·ligent que transita amb facilitat del drama a la sàtira. La incorporació del personatge de Blum (un compendi de tots els defectes de l'Administració de Donald Trump i el seu entorn) ha irritat una part de l'audiència, però aquest era precisament el seu propòsit: fer-nos veure que el món d'abans ja no és possible i que ara, ho vulguem o no, hem de conviure amb individus com aquest i aprendre a gestionar les trampes que fan per continuar gaudint del poder. A Movistar.

8. 'Homecoming'

Ha estat una de les sèries més brillants de la temporada 2018/2019. Un autèntic plaer per a qualsevol gourmet de les sèries, amb un guió ben escrit, visualment elegant (inspirada pels *thrillers* dels anys setanta) i amb un repartiment on destaca el talent de Julia Roberts, envoltada de secundaris molt sòlids. El problema de recomanar-la en aquesta selecció és que és difícil explicar el seu component crític sense entrar en *spoilers*, ja que la sèrie es presenta com **la història d'una psicòloga que treballa amb soldats que acaben de tornar de zones de guerra** en un centre que vol ajudar a reinserir-los, però amaga molt més que això. Així que, si no en voleu saber res més, és millor que no continueu llegint i confieu que aquesta joia que es troba a Amazon és un visionament que us satisfarà. Si els *spoilers* no us importen, continueu al paràgraf següent.

I és que aviat ens adonem que en aquest centre hi ha alguna cosa estranya. *Homecoming* està explicada en dues línies temporals i en la del futur hi ha un agent de l'FBI que investiga la psicòloga, fent-nos creure que hi ha hagut algun tipus de negligència. A mesura que avança, es descobreix que **la indústria farmacèutica i la seva connivència amb el Govern nord-americà** té un paper clau en la història. I és que *Homecoming* té al darrere Sam Esmail, que a [Mr. Robot](#) ja va tractar del poder excessiu que tenen les grans corporacions sobre els ciutadans. En aquest cas, es tracta també d'una història de manipulació i abús de poder on els protagonistes lluiten per no ser esclafats, mentre que els de dalt, els que són realment a dalt, poden continuar fent i desfent, intocables als seus despatxos, sense que ningú pugui fer res per impedir-ho.

'Bonus track': 'South Park'

Acabem aquesta tria amb una mica d'humor. I és que, per molt que *South Park* sigui una sèrie ja veterana, encara té la capacitat per ser incisiva i de tant en tant ens regala episodis que són un cop de puny a la cara. És el cas del número 9 de la temporada 22, que té com a protagonistes els **treballadors d'Amazon, que viuen esclavitzats en els magatzems de la companyia com peces d'un engranatge per assolir la forta demanda de compres de la campanya de Nadal**

(l'episodi es va emetre el 5 de desembre de 2018). Un incident els porta a declarar-se en vaga i s'inicia una crisi al poble, ja que tothom demana els seus regals a Amazon. Amb aquest punt de partida, la sèrie critica l'explotació dels treballadors i les conseqüències que té per als negocis mitjans i petits l'omnipresència del servei. Però també, i sobretot, apunta cap al consumidor, a qui retreu l'egoisme de preferir la comoditat del servei d'Amazon malgrat conèixer com funciona l'empresa i quin és el cost que té a curt i a llarg termini.